

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การเตรียมครูระดับปฐมวัยในประเทศไทย

เบญจมา แสงมลิ (2516 : 95-112) กล่าวถึงประวัติการฝึกหัดครูระดับปฐมวัยในประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการในสมัยที่เรียกว่ากระทรวงธรรมการ ได้เล็งเห็นว่าการศึกษานอบบาลมีความสำคัญยิ่งสำหรับเด็ก เพราะเป็นรากฐานในการเรียนชั้นต่อไป จึงมีนโยบายที่จะตั้งโรงเรียนอนุบาลขึ้น

พ.ศ. 2480 กระทรวงธรรมการได้คัดเลือก นางจิตรา ทองแถม ณ อยุธยา ไปศึกษาและงานด้านการศึกษาในระดับปฐมวัย ณ ประเทศญี่ปุ่น 6 เดือน แล้วกลับมาจัดเตรียมการดำเนินงานโรงเรียนอนุบาล

พ.ศ. 2482 กระทรวงธรรมการได้คัดเลือกครู 3 คน คือ นางสาวส่วส่วต วรรณโกวิท นางสาวเอื้อนทิพย์ วิมลชัยกุล และนางสาวเบญจมา ตุงคะศิริ ไปศึกษาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย ณ ประเทศญี่ปุ่น เพื่อกลับมาเป็นครูระดับปฐมวัย

พ.ศ. 2484 การฝึกหัดครูเพื่อเตรียมครูระดับปฐมวัยได้เริ่มจัดตั้งขึ้นหลังจากที่กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับปฐมวัยแห่งแรกในประเทศไทย สร้างขึ้นโดยทุนของ นางสาวละออ หลิมแข่งถ้ำ ในระยะแรกโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศได้จัดขึ้นเพื่อทดลองทำการศึกษา ทดสอบดูว่าประชาชนมีความสนใจและเข้าใจเรื่องการศึกษาในระดับปฐมวัยอันเป็นรากฐานของเด็กหรือไม่ ผู้ที่ดำเนินการคือ ม.ล.มาฉิม ชุมสาย หัวหน้ากองฝึกหัดครู และนางจิตรา ทองแถม ณ อยุธยา หัวหน้าแผนกโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ ปรากฏว่าระยะหนึ่งปีที่เปิด ประชาชนให้ความสนใจล้นหลามมาเข้าโรงเรียนเป็นจำนวนมาก ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการก็มีนโยบายที่จะเปิดโรงเรียนระดับปฐมวัยขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ

จึงควาเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการระดับปฐมวัยให้พร้อมที่จะปฏิบัติงาน ม.ล.มานิจ ชุ่มลาย จึงให้โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศเปิดรับนักเรียนฝึกหัดครูที่สำเร็จได้ประกาศนียบัตรประโยคครูประถมมาเข้ารับการอบรมวิชาการและปฏิบัติงานทางด้านการศึกษาปฐมวัย โดยมีผู้มาสมัครเรียน 10 คน ใช้เวลาเรียนในตอนบ่ายทุกวันจนสำเร็จ แต่จำนวนครูที่อบรมก็ไม่พอที่จะดำเนินงานด้านการศึกษาปฐมวัย

พ.ศ. 2485 โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศประกาศรับนักเรียนฝึกหัดครูที่สำเร็จประกาศนียบัตรครูประถมและสำเร็จได้ประกาศนียบัตรการเรียนชั้นสูง เข้ารับการอบรม มีผู้มาสมัครจำนวน 9 คน

พ.ศ. 2486 กรมสามัญศึกษาได้รับนักเรียนฝึกหัดครูทั้งในส่วนภูมิภาค และส่วนกลางเข้าอบรมเพื่อเป็นครูระดับปฐมวัยจำนวน 45 คน และเป็นนักเรียนในบำรุงทั้งสิ้น ในปีนี้นางสาวเบญจมา ตุงคะศิริ ได้สำเร็จการศึกษาปฐมวัยจากประเทศญี่ปุ่น และได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าแผนกฝึกหัดครูระดับปฐมวัย นักเรียนฝึกหัดครูมีเวลาเรียนทั้งวัน

ในปีนี้เป็นปีที่สงครามโลกครั้งที่สองยังไม่สิ้นสุด มีการทิ้งระเบิดในกรุงเทพฯ หลายครั้งและใกล้กับบริเวณโรงเรียน ในปลายปีการศึกษาทางการสั่งให้ปิดสอนโรงเรียนฝึกหัดครูก็ได้ย้ายไปอยู่จังหวัดใกล้เคียง ส่วนแผนกฝึกหัดครูระดับปฐมวัยได้ย้ายไปที่โรงเรียนดัดดรุณี จังหวัดฉะเชิงเทรา

พ.ศ. 2487 นางสาวเบญจมา ตุงคะศิริ หัวหน้าแผนกฝึกหัดครูระดับปฐมวัยได้รับคำสั่งให้ไปเปิดโรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ มีกำหนด 4 เดือน ระหว่างนี้อาคารของแผนกฝึกหัดครูปฐมวัยได้ถูกระเบิดทำลายหมด เมื่อกลับมาจึงได้เปิดอบรมครูระดับปฐมวัยจำนวน 15 คน โดยใช้ห้องเรียนของโรงเรียนฝึกหัดครูประถมพระนครหลังกระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. 2488 เปิดการอบรมครูระดับปฐมวัยโดยใช้ห้องเรียนของโรงเรียนฝึกหัดครูประถมพระนคร มีผู้เข้ารับการอบรม 32 คน

พ.ศ. 2489 ไม่มีการอบรมทั้งนี้เนื่องจาก นางสาวเบญจมา ตุงคะศิริ หัวหน้าแผนกฝึกหัดครูระดับปฐมวัยได้รับคำสั่งให้ไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูมูลพิษณุโลก

พ.ศ. 2490 นางเอื้อนทิพย์ เปรมโยธิน ได้เป็นหัวหน้าแผนกฝึกหัดครูระดับปฐมวัย

มีนักเรียนฝึกหัดครู 19 คน ในอาคารเรียนวิทยาลัยศาสตร์ของโรงเรียนการเรือนพระนคร
(วิทยาลัยครู ล้วนตุลิต)

พ.ศ. 2491 มีนักเรียนฝึกหัดครูระดับปฐมวัย 17 คน

พ.ศ. 2492 มีนักเรียนฝึกหัดครูระดับปฐมวัย 32 คน

พ.ศ. 2493 มีนักเรียนฝึกหัดครูระดับปฐมวัย 45 คน

พ.ศ. 2494 มีนักเรียนฝึกหัดครูระดับปฐมวัย 45 คน

พ.ศ. 2495 มีนักเรียนฝึกหัดครูระดับปฐมวัย 101 คน ได้ย้ายสถานที่เรียนเข้าไปเรียน
ในอาคารของโรงเรียนการเรือนพระนคร (วิทยาลัยครู ล้วนตุลิต)

พ.ศ. 2496 มีนักเรียนฝึกหัดครูระดับปฐมวัย 149 คน

พ.ศ. 2497 มีนักเรียนฝึกหัดครูระดับปฐมวัย 157 คน

พ.ศ. 2498 มีนักเรียนฝึกหัดครูระดับปฐมวัย 160 คน

พ.ศ. 2499 มีนักเรียนฝึกหัดครูระดับปฐมวัยเพิ่มขึ้นถึง 182 คน

พ.ศ. 2500 มีนักเรียนฝึกหัดครูระดับปฐมวัย 135 คน

ในปีที่กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งคณะกรรมการ สืบเสาะกลุ่มประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา
ชั้นสูงสาขาการศึกษาปฐมวัยขึ้น โดยใช้เวลาเรียน 2 ปี

พ.ศ. 2501 การฝึกหัดครูระดับปฐมวัยมีนักเรียนฝึกหัดครูหลักสูตร 1 ปี จำนวน 78
คน และหลักสูตร 2 ปี (ป.กศ.ชั้นสูง) 39 คน

การฝึกหัดครูระดับปฐมวัยดำเนินการต่อมา โดยมีผู้สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ
การศึกษาชั้นสูง ดังนี้

พ.ศ. 2502 จำนวน 39 คน

พ.ศ. 2503 จำนวน 64 คน

พ.ศ. 2504	จำนวน	68 คน
พ.ศ. 2505	จำนวน	51 คน
พ.ศ. 2506	จำนวน	54 คน
พ.ศ. 2507	จำนวน	72 คน
พ.ศ. 2508	จำนวน	21 คน
พ.ศ. 2509	จำนวน	29 คน
พ.ศ. 2510	จำนวน	39 คน
พ.ศ. 2511	จำนวน	18 คน
พ.ศ. 2512	จำนวน	35 คน
พ.ศ. 2513	จำนวน	29 คน
พ.ศ. 2514	จำนวน	26 คน

ในปี พ.ศ. 2510 - 2512 ได้ยกเลิกการส่งนักเรียนประจำศึยบัตรชั้นสูงสาขาปฐมวัย ประเภท 2 ปี และกลับมามีส่งประเภทประจำศึยบัตรประโยคครูสาขาปฐมวัยหลักสูตร 1 ปีแทน ในปี พ.ศ. 2512 โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ จึงเริ่มเปิดสอนนักเรียนฝึกหัดครูประจำศึยบัตรวิชาการศึกษาสาขาปฐมวัยหลักสูตร 2 ปี พร้อมทั้งส่งนักเรียนประจำศึยบัตรประโยคครูสาขาปฐมวัยหลักสูตร 1 ปี ควบคู่กันไป และในปี พ.ศ. 2513 จึงได้ยกเลิกการส่งนักเรียนประจำศึยบัตรประโยคครูสาขาปฐมวัย

การฝึกหัดครูเพื่อเตรียมครูระดับปฐมวัยได้ขยายขึ้นตามความต้องการของสังคม จนถึงปัจจุบัน ปรากฏว่า มีวิทยาลัยครูต่าง ๆ ที่เตรียมครูในระดับนี้คือ

1. วิทยาลัยครูสวนดุสิต
2. วิทยาลัยครูยะลา
3. วิทยาลัยครูสงขลา
4. วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
5. วิทยาลัยครูนครปฐม
6. วิทยาลัยครูกาญจนบุรี
7. วิทยาลัยครูเทพสตรี สพบุรี
8. วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา

9. วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์
10. วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา
11. วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก
12. วิทยาลัยครูเชียงใหม่
13. วิทยาลัยครูมหาสารคาม (จำนวนนักศึกษาใหม่ 2524 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

สำหรับการเตรียมครูในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครู
ศาสตร์ 2523 : 1-32) สรุปได้ดังนี้ .

คณะครูศาสตร์ เริ่มใช้หลักสูตรปริญญาครูศาสตร์บัณฑิต 4 ปี ในปีการศึกษา 2500 รับผิดชอบ
จากผู้สำเร็จการศึกษาชั้นประโยค เตรียมอุดมศึกษาหรือเทียบ เท่าชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย
(ม.ศ. 5) มีการสอน 2 แขนงวิชาคือ ประถมศึกษา และมีธยมศึกษา

พ.ศ. 2515 ได้ขยายแผนกวิชาต่าง ๆ เพิ่มเป็น 10 แผนกวิชา และในปีก็มีการ
ปรับปรุงหลักสูตรถึง 2 ครั้ง โดยแบ่งโปรแกรมการศึกษาดังออกเป็น 27 โปรแกรม ในแผนกวิชา
ประถม มี 3 โปรแกรม คือ โปรแกรมอนุบาลศึกษา โปรแกรมประถมศึกษาตอนต้น โปรแกรม
ประถมศึกษาตอนปลาย

พ.ศ. 2519 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรอีกครั้งเพื่อใช้ในปี พ.ศ. 2520 และได้เปลี่ยน
ชื่อสาขาอนุบาลศึกษาเป็นสาขารการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดภาควิชาประถมศึกษา

ในด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มจัดขึ้น
ในปีพ.ศ. 2514 ตามมติของคณะบดีท่านแรกของคณะ คือ ศาสตราจารย์ คุณหญิง ขุนทรัพย์
นพวงศ์ ณ อยุธยา ซึ่งมีความประสงค์ให้โรงเรียนสาธิต จุฬาฯ เปิดการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล
จนถึงมัธยม จึงได้มีโครงการทดลองสอนชั้นอนุบาลขึ้นโดยมี ศาสตราจารย์ อ่ำไพ สุจริตกุล เป็น
ผู้อำนวยการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิติยวดี บุญเชื้อ เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ นอกจากนี้ยังมี
อาจารย์ผู้ร่วมงานระยะแรกคือ อาจารย์เพ็ญศรี กันกา อาจารย์อัชฌา อิศรางกูร ณ อยุธยา
อาจารย์เยาวภา เศรษฐปต์ การสอนในระดับนี้มีจุดประสงค์เน้นด้านการเตรียมความพร้อมให้เด็ก
เป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังเป็นห้องปฏิบัติการสำหรับนิสิตที่เรียนโปรแกรมอนุบาลด้วย ในปีพ.ศ.
2519 โครงการทดลองนี้ได้เสร็จสิ้นลงโดยมีผลภกรวิจัยซึ่งยืนยันผลการจัดการเรียนการสอนระดับ
ปฐมวัยว่าควรฝึกความพร้อมมากกว่าการมุ่งสอนวิชาการ ปัจจุบัน ชั้นเรียนระดับปฐมวัยได้โอนเข้า
เป็นระดับชั้นหนึ่งของโรงเรียนสาธิตจุฬาฯ (ประถม) และยังคงเป็นห้องปฏิบัติการสำหรับนิสิตที่จะ

เข้าสังเกตพฤติกรรม ทดลอง ตลอดจนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สำหรับนิสิตสาขาปฐมวัยโดยตรง
รุ่นแรกของครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังจะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในปีการศึกษา
2526 นี้ ประมาณ 30 คน (กิตติวดี บุญชื้อ, สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าการเตรียมครูปฐมวัยในประเทศได้เริ่มมีขึ้นมา เป็นเวลาช้านาน และได้
พัฒนาขยายขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีจนกระทั่งถึงปริญญาตรีและมีแนวโน้มที่จะขยาย
ในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี

การเตรียมครูปฐมวัยในต่างประเทศ

สำหรับการเตรียมครูปฐมวัยในต่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
2523 : 269-299) สรุปได้ดังนี้

การเตรียมครูปฐมวัยในประเทศ เนเธอร์แลนด์ รัฐบาลได้สนับสนุนให้เปิดวิทยาลัยครูปฐมวัย
ทั่วประเทศถึง ๔๐ แห่ง ทั้งนี้เพื่อให้คุณภาพเป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงได้ตั้งสถาบันการวิจัยการศึกษา
ปฐมวัยขึ้น เพื่อให้มีหน้าที่ศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยของนักเรียนฝึกหัดครูในวิทยาลัยครูปฐมวัยทั่วประเทศ
ให้เข้ามาตรฐานที่รัฐบาลวางไว้ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ สถาบันวิจัยนี้จะเป็นผู้ทำงานล่วงหน้า
แล้วรายงานให้รัฐบาลทราบถึงจำนวนการเกิดและผู้ที่จะเข้าศึกษาในระดับปฐมวัย จำนวนนักเรียนฝึก
หัดครูปฐมวัยกับโรงเรียนที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นว่าสมดุลงกันหรือไม่ เพื่อเสนอแนะให้รัฐบาลเตรียมวาง
โครงการตลอดจนงบประมาณล่วงหน้า

การเตรียมครูปฐมวัยในประเทศ เดนมาร์ก ประเทศ เดนมาร์กมีวิทยาลัยที่เตรียมครูปฐมวัย
โดยเฉพาะถึง 11 แห่งทั่วประเทศ วิทยาลัยครูส่วนมากจะแลกเปลี่ยนอาจารย์สอนซึ่งกันและกัน จึงเป็น
โอกาสที่ดีของผู้สอนที่จะได้ไปเยี่ยมเยียนวิทยาลัยอื่น ๆ และนักศึกษาในแต่ละแห่งก็มีการแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นกันด้วย จำนวนการเตรียมครูปฐมวัยของวิทยาลัยแต่ละแห่งมีไม่มากนัก เพียงพอกับความ
ต้องการของโรงเรียนระดับปฐมวัย

การเตรียมครูปฐมวัยในประเทศสวีเดน ประเทศสวีเดนมีวิทยาลัยครูปฐมวัย เป็นกลุ่ม
วิทยาลัยเอกเทศเฉพาะ ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างของเนื้อหาวิชาการและความรับผิดชอบ วิทยาลัย
ครูปฐมวัยหลักสูตรการศึกษาจะ เน้นหนักไปทางวิชาการ ซึ่งจะเป็นสวัสดิการของเด็กปฐมวัยโดยไม
เสียดีกว่าเด็กนั้นจะอยู่ในสภาพใด วิทยาลัยครูมองเห็นความสำคัญของงานรับผิดชอบต่อเด็ก เป็นหลักใหญ่
ดังนั้นการรับนักศึกษาในวิทยาลัยครูปฐมวัยจึงต้องกำหนดอายุคือไม่ต่ำกว่า 20 ปีในวันสมัคร นักศึกษา
จากวิทยาลัยครูปฐมวัยมีแนวคิดในการอบรมดูแลเด็ก เป็นแนวเดียวกัน เนื่องจากวิทยาลัยครูแต่ละแห่ง
จะร่วมมือกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพิ่มพูนประสบการณ์และความรู้ให้สามารถ เตรียมครูปฐมวัยที่
เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ โดยมีรัฐบาลให้ความสนับสนุนและร่วมมือ เป็นอย่างดี

เป็นความสำคัญในด้านคุณภาพและความสามารถของครู เป็นอย่างยิ่ง การให้การศึกษาอบรมครูและ
ผู้ดูแลเด็กตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็กวัยนี้ถือเป็นขบวนการต่อเนื่อง การเรียน
การสอนในวิทยาลัยครู เป็นการปฏิบัติจริง และการทำความเข้าใจหลักจิตวิทยาการเรียนการสอน
เด็กวัยนี้ ในหลักสูตรจะประกอบด้วยเนื้อหาดังนี้คือ การเล่นของเด็ก ศิลปะสำหรับเด็ก การเรียน
รู้ด้านภาษา วรรณกรรมสำหรับเด็ก ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ดนตรีและการเคลื่อนไหวตามจังหวะ
สังคมศึกษา การเล่นเกม การเล่นทรายเล่นน้ำ เกมการศึกษา การจัดมุมต่าง ๆ
ในห้องเรียน การสอนข่าวเหตุการณ์สำคัญและวันสำคัญ การไปฝึกงานที่โรงเรียนระดับปฐมวัย
การสอนเด็กที่มีปัญหาพิเศษ จิตวิทยาการเรียนรู้อื่นๆ ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองเด็ก รวมทั้งการนิเทศ
การสอน

การศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นประสบความสำเร็จเป็นที่
ยอมรับกันทั่วโลก ก็เพราะคุณภาพของการให้การศึกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับตัวครูเป็นหลัก มีหน่วยงาน
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพัฒนาคุณภาพของครูในทุก ๆ ด้าน โดยรัฐบาลให้การสนับสนุน มีวิทยาลัยครู
ปฐมวัยโดยเฉพาะสำหรับเตรียมครูปฐมวัย ซึ่งวิทยาลัยครูปฐมวัยทั้งหลายมีเกณฑ์มาตรฐานใน
การเตรียมครูเหมือนกันทั่วประเทศ ตลอดจนมีการสำรวจความต้องการของโรงเรียนระดับปฐมวัย
เพื่อเตรียมครูปฐมวัยให้เพียงพอกับความต้องการ โดยเน้นที่คุณภาพของครูเป็นสำคัญ จะเห็นได้ว่า
รัฐบาลให้ความสนใจและควบคุมเรื่องการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยมาก ดังนั้นการศึกษาในระดับนี้
พัฒนาอยู่ในรูปแบบเดียวกัน

นอกจากนี้ในปี ค.ศ. 1978 ได้มีการประชุมผู้เชี่ยวชาญการศึกษาของเด็กในวัยก่อน
เข้าเรียนจากประเทศต่าง ๆ เมื่อวันที่ 4-12 สิงหาคม ที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งพอจะรวบรวม
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมครูระดับปฐมวัยของประเทศต่าง ๆ โดยสรุปได้ดังนี้
(Regional Meeting of Expert on New Approaches to Education of Children
of Pre-School Age 1978. no page)

ประเทศอินโดนีเซีย ครูระดับปฐมวัยจะต้องถือว่าการสอนคือการช่วยเหลือเด็ก ต้อง
มีความเลื่อมภาคในการปกครอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ช่วยเหลือเด็กในทางที่ถูก มีความ
สัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองเด็ก และครูจะต้องพยายามทำให้ผู้ปกครองยอมรับในความสามารรถและ
พัฒนาการของเด็ก

ประเทศอิหร่าน จะฝึกครูระดับปฐมวัยจากเด็กหญิงที่จบชั้นมัธยม โดยมาศึกษาหลักสูตรเร่งรัด 1 ปี เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก สุขภาพจิตเด็ก โภชนาการ หลักและเทคนิคในการศึกษาปฐมวัย ตนตรี วรรณกรรมสำหรับเด็ก ละคร ศิลปะการใช้มือ และสังคมศึกษา

ประเทศฟิลิปปินส์ ครูระดับปฐมวัยได้รับการฝึก 3 ด้าน คือ ด้านความรู้จะต้องมีความเข้าใจภูมิหลังของเด็ก กิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาการการเรียนรู้อันเป็นเบื้องต้นของการฝึกอาชีพ ด้านความสนใจ จะต้องสนใจเด็กสนใจอาชีพครู สนใจหาความรู้เพิ่มเติม สนใจที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นด้านทักษะ จะต้องอ่าน พูด เขียนได้ชัดเจนและถูกต้อง ทำงานร่วมกับเด็ก และทำให้ผู้เรียนพอใจที่จะเรียนได้

ประเทศอินเดีย ครูระดับปฐมวัยจะต้องเรียนทฤษฎีต่าง ๆ ของการศึกษาปฐมวัยประวัติของการศึกษาระดับนี้ วิธีการสอน การวัดและบริหารโรงเรียนจะต้องได้รับการฝึกสอน 3 เดือน ตลอดจนฝึกกิจกรรมที่จำเป็นในการสอนเด็กวัยนี้ เช่น การฝึกกายบริหาร ศิลปะการใช้มือ เต้นรำ ละคร ตนตรี เป็นต้น

ประเทศสังกา มีการฝึกเด็กหญิงเพื่อเป็นครูปฐมวัย โดยเน้นในเรื่องการใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นมาทำเป็นอุปกรณ์การสอนเป็นสิ่งสำคัญ อันเป็นลักษณะที่ควรได้รับการส่งเสริม

จะเห็นได้ว่าการเตรียมครูระดับปฐมวัยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ต่างก็ได้เน้นถึงความสำคัญในเรื่องคุณภาพของผู้ที่จะเป็นครูระดับปฐมวัย ดังนั้นสถาบันเตรียมครูต่าง ๆ ที่มีการเตรียมครูระดับนี้จึงต้องมีหลักสูตร โดยเฉพาะ เพื่อเตรียมครูระดับปฐมวัยให้ได้คุณภาพตามที่สังคมต้องการ

หลักสูตรการเตรียมครูระดับปฐมวัยของวิทยาลัยครูและมหาวิทยาลัย

เบญจา แสงมลิ (2516 : 95-112) ได้กล่าวถึงหลักสูตรการเตรียมครูระดับปฐมวัย ในระยะที่การฝึกหัดครูปฐมวัยได้เริ่มขึ้นใน พ.ศ. 2484 ซึ่งสรุปได้ดังนี้

พ.ศ. 2484 โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศเปิดรับนักเรียนฝึกหัดครูที่สำเร็จ ได้ประกาศนียบัตรประโยคครูประถม เข้ารับการอบรมวิชาอนุบาลและปฏิบัติงานวิชาที่อบรมมี

1. วิชาครูอนุบาล

2. จิตวิทยาเด็กเล็กและการปกครอง
3. วิธีสอนแบบมอนเตสซอร์และวิธีใช้เครื่องมือของมอนเตสซอร์
4. วิธีสอนวิชา เฉพาะ
 - 4.1 ภาษาไทย นิทาน
 - 4.2 เลขคณิต
 - 4.3 ลูขศึกษา
 - 4.4 สังคมศึกษา
 - 4.5 ผักประสาธ
 - 4.6 เพลงและดนตรี
 - 4.7 การเต้นและรำตามจังหวะเพลง
 - 4.8 การทำสวนครัว
 - 4.9 วาดเขียน
 - 4.10 ปั้น
 - 4.11 ตัด ปะพับ สำนกระดาษ
5. การทำอุปกรณ์การสอนและการประดิษฐ์ของจากวัสดุเหลือใช้
6. การสังเกต ให้ไปสังเกตการจัดและดำเนินงานชั้นอนุบาลของโรงเรียนบางแห่ง
7. การฝึกสอน ฝึกสอนทุกวันในภาคเช้าตลอดปี

ต่อมา พ.ศ. 2486 แผนกฝึกหัดครูอนุบาลได้กำหนดหลักสูตรใหม่ ซึ่งมีวิชาเรียน

ดังนี้

1. วิชาอนุบาล
2. จิตวิทยาเด็กเล็ก
3. โรคของเด็ก
4. หลักการสอน
5. วิธีสอนวิชาเฉพาะ
6. การใช้เครื่องมือของฟร็อบเอลและมอนเตสซอร์
7. งานธุรการ
8. เพลง เกม และการแสดงท่าทาง
9. ดนตรี

10. วาดเขียน
11. บั๊น
12. วิธีการโปสเตอร์
13. การพับ ตัด ล่าม ปะ กระดาษ
14. การทำอุปกรณ์และประดิษฐ์ของด้วยเศษวัสดุ
15. การสังเกต
16. การสอนในที่ประชุม
17. การเล่านิทาน และวรรณคดีเด็ก
18. การฝึกสอน มีกำหนด 3 เดือน

หลักสูตร พ.ศ. 2486 ที่ได้ใช้เตรียมครูปฐมวัยจนถึง พ.ศ. 2500 กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ตั้งคณะกรรมการจัดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับอนุปบาลที่ใช้เวลาเรียน 2 ปี ผู้เรียนต้องสำเร็จหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิชาที่เรียนมีดังนี้

1. วิทยาศาสตร์
2. คณิตศาสตร์
3. ภาษาอังกฤษ
4. ภาษาไทย
5. สังคมศึกษา
6. วิชาอนุปบาล
 - 6.1 สุขภาพเด็ก
 - 6.2 วรรณคดีเด็ก
 - 6.3 ดนตรีและจังหวะ
 - 6.4 การเล่นและเครื่องเล่นของเด็ก
 - 6.5 ศิลปการช่างเกี่ยวกับเด็ก
 - 6.6 พัฒนาการเด็ก
 - 6.7 การจัดโรงเรียนเด็ก
7. วิชาการศึกษา
 - 7.1 การศึกษาแผนใหม่เบื้องต้น

7.2 หลักการล่อนและวิธีการล่อน

7.3 เบื้องต้นการบริหารโรงเรียน

7.4 การเรียนรู้ของเด็ก

7.5 วัสดุการล่อน

8. การฝึกล่อน 6 สัปดาห์

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 ถึง พ.ศ. 2519 หลักสูตรการเตรียมครูปฐมวัยได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาเรื่อย ๆ จนกระทั่ง ปีการศึกษา 2519 มีการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ แผนกอนุบาลในวิทยาลัยครูได้เปลี่ยนฐานะสูงขึ้นเป็น ภาควิชาการอนุบาลศึกษา และหลักสูตรการเตรียมครูจัดเป็นหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง มีการเรียนวิชาต่าง ๆ ตามเกณฑ์ไม่น้อยกว่า 70 หน่วยกิต และเรียนไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน

2. ระดับปริญญา มีการเรียนวิชาต่าง ๆ ตามเกณฑ์ไม่น้อยกว่า 65 หน่วยกิต และมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน (ส่มใจ ทิพย์ชัยเมธา, สัมภาษณ์)

หลักสูตรการเตรียมครูปฐมวัยปีการศึกษา 2519 สภาการฝึกหัดครู (2520 : 53-55) ได้กำหนดวิชา เฉพาะสำหรับหลักสูตรการเตรียมครูปฐมวัยไว้ดังนี้

ระดับ ป.ศ.ชั้นสูง

วิชาการศึกษา ต้องเรียนไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต ดังนี้

ก. รายวิชาบังคับ 22 หน่วยกิต คือ

ศึกษา 111	พื้นฐานการศึกษา	2/2
ศึกษา 121	จิตวิทยาพัฒนาการ	2/2
ศึกษา 122	จิตวิทยาการศึกษา	2/2
ศึกษา 131	หลักการล่อนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ	3/4
ศึกษา 181	โครงการอนามัยโรงเรียน	2/2
ศึกษา 231	วิธีสอนกลุ่มทักษะ	2/3
ศึกษา 232	วิธีสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	2/3

ศึกษา 234	ประสับการณวิชาชีพภาคปฏิบัติ -1	5/ครึ่งภาคเรียน
ศึกษา 252	การทดลองและการทำแบบทดสอบระดับอนุบาล	2/2

ข. เลือกเรียนอีกไม่น้อยกว่า 2 หน่วยกิต จากรายวิชาต่อไปนี้

ศึกษา 112	การสื่อความหมายสำหรับครู	2/2
ศึกษา 221	พัฒนาการบุคลิกภาพของเด็กก่อนวัยเรียน	2/2
ศึกษา 241	บุคลิกภาพของครูอนุบาล	2/2
ศึกษา 281	การศึกษากับการพัฒนาชุมชน	2/2

วิชาเอก ต้องเรียนไม่น้อยกว่า 14 หน่วยกิต ดังนี้

ก. รายวิชาบังคับ 8 หน่วยกิต คือ

อนุบาล 111	การอบรมดูแลเด็ก	2/2
อนุบาล 112	นิทาน ละคร และหุ่นสำหรับเด็ก	2/2
อนุบาล 131	ศิลปะสำหรับเด็ก	2/2
อนุบาล 132	ดนตรีและเพลงเด็ก	2/2

ข. ให้เลือกเรียนอีกไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต จาก 3 กลุ่มวิชา ทั้งนี้ให้อยู่

ในดุลพินิจและการแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

ระดับปริญญาตรี

วิชาการศึกษา ต้องเรียนไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต ดังนี้

ก. รายวิชาบังคับ 14 หน่วยกิต คือ

ศึกษา 322	จิตวิทยาสังคม	2/2
ศึกษา 325	กระบวนการกลุ่ม	2/2
ศึกษา 341	การอนุบาลศึกษา	2/2
ศึกษา 361	เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา 1	2/3
ศึกษา 432	วิธีสอนวิชาเอก	2/2

ศึกษา 433	วิธีสอนวิชาโท	2/2
ศึกษา 434	ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ 2	2/ไม่ต่ำกว่า 2 ชั่วโมง

ข. ให้เลือกเรียนอีกไม่น้อยกว่า 4 หน่วยกิต จากรายวิชาที่เหลือทั้งล่องระดับ

วิชาเอก ต้องเรียนไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต ดังนี้

ก. รายวิชาบังคับ 8 หน่วยกิต คือ

อนุบาล 231	ศิลปะประดิษฐ์สำหรับเด็ก	2/2
อนุบาล 312	การสังเกตและฝึกงานพฤติกรรมเด็ก	2/2
อนุบาล 323	สังคมวิทยากับพัฒนาการเด็ก	2/2
อนุบาล 333	ดนตรีประกอบนาฏศิลป์สำหรับเด็ก	2/2

ข. ให้เลือกเรียนอีก 10 หน่วยกิตจาก 3 กลุ่มวิชา ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลพินิจและการแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

หลักสูตรการเตรียมครูของสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519 ได้ใช้มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2520 ในระหว่างนี้สภาของสังคมและนโยบายการศึกษาได้เปลี่ยนไป ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 กรมการฝึกหัดครูจึงได้ปรับปรุงหลักสูตรโดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัยเป็นหลัก และใช้หลักสูตรเตรียมครู พุทธศักราช 2519 เป็นแนวทาง โดยมีโครงสร้างของหลักสูตรดังนี้ (สภาการฝึกหัดครู 2524 : 1-59)

1. กลุ่มวิชาพื้นฐานทั่วไป มี 5 กลุ่มวิชา คือ

กลุ่มวิชาภาษา

กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์

กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์

กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

กลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย

2. กลุ่มวิชาชีพครู มีรายวิชาดังต่อไปนี้

<u>บังคับรวม</u>		ผู้เรียนหลักสูตรนี้ (ยกเว้นสายประถมศึกษา) ให้เรียนวิชาต่อไปนี้ 30 หน่วยกิต
ศึกษา 111	ความรู้เบื้องต้นทางการศึกษา	2/2
ศึกษา 121	จิตวิทยาพัฒนาการ	2/2
ศึกษา 122	จิตวิทยาการศึกษา	2/2
ศึกษา 131	หลักการสอนและเตรียมประสบการณ์วิชาชีพ ภาคปฏิบัติ	3/4
ศึกษา 211	การศึกษาไทย	2/2
ศึกษา 231	การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ	2/2
ศึกษา 281	การศึกษากับการพัฒนาชุมชน	2/2
ศึกษา 312	ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู	2/2
ศึกษา 322	ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม	2/3
ศึกษา 335	หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร	2/2
ศึกษา 345	หลักการแนะแนว	2/2
ศึกษา 361	เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา 1	2/3
ศึกษา 434	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	5/30 สัปดาห์

บังคับเฉพาะสายสายอนุบาล

ผู้เรียนสายอนุบาลศึกษา ให้เรียนวิชาต่อไปนี้ 10 หน่วยกิต

ศึกษา 241	สังคมวิทยากับพัฒนาการเด็ก	2/2
ศึกษา 341	เทคนิคการฝึกทักษะภาษาและคณิตศาสตร์พื้นฐาน ก่อนวัยประถมศึกษา (แทนศึกษา 432)	2/2
ศึกษา 433	วิธีสอนวิชาโท	2/2
ศึกษา 441	การจัดและบริหารสถานพัฒนาเด็กก่อนประถมศึกษา	2/2
ศึกษา 442	การแนะแนวผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน	2/2

3. กลุ่มวิชาเฉพาะ (วิชาเอก-โท) ได้กำหนดรายวิชาต่าง ๆ ไว้ดังนี้

รายวิชาเอก

บังคับ ผู้ที่เรียนวิชาเอกการอนุบาลศึกษาทุกแบบ ให้เรียนรายวิชาต่อไปนี้ 20 หน่วยกิต

อนุบาล 111	การสังเกตพฤติกรรมเด็กและการฝึกงาน	2/2
อนุบาล 112	การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนประถมศึกษา (0-6 ปี)	2/2
อนุบาล 123	สุขภาพอนามัยสำหรับเด็ก	2/2
อนุบาล 131	นิทาน ละคร และหุ่นสำหรับเด็ก	2/2
อนุบาล 132	สื่อการเรียนและเครื่องเล่นเด็กอายุ 0-6 ปี	2/2
อนุบาล 231	ศิลปะและศิลปประดิษฐ์สำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา	2/2
อนุบาล 232	ดนตรีและกิจกรรมการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา	2/2
อนุบาล 314	กระบวนการเรียนการสอนเด็กก่อนประถมศึกษา	2/2
อนุบาล 412	หลักการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมเด็กก่อนประถมศึกษา	2/2
อนุบาล 413	การปฏิบัติงานอนุบาลเบื้องต้น	2/2

เลือก ก. ให้เลือกเรียนจากรายวิชาต่อไปนี้อีกอย่างน้อย 10 หน่วยกิต สำหรับผู้ที่เรียนแบบที่ 1 แบบที่ 2 และแบบที่ 3 หรืออีกอย่างน้อย 18 หน่วยกิต สำหรับผู้ที่เรียนแบบที่ 4

อนุบาล 133	กิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา	2/2
อนุบาล 211	วรรณกรรมสำหรับเด็ก	2/2
อนุบาล 214	การสอนภาษาสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา	2/2
อนุบาล 222	โภชนาการมารดาและเด็ก	2/2
อนุบาล 311	หนังสือเด็ก	2/2
อนุบาล 312	การพูดและพัฒนาการทางภาษา	2/2

อนุบาล	316	การศึกษาผลงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กก่อนประถมศึกษา	2/2
อนุบาล	334	กิจกรรมดนตรีสำหรับครูก่อนประถมศึกษา	2/2
อนุบาล	421	สู่วิทยาสิตเด็ก	2/2
ศึกษา	344	ความคิดสร้างสรรค์	2/2
ศึกษา	445	เด็กพิเศษในชั้นเรียนปกติ	2/3

ข. ให้เลือกเรียนจากรายวิชาต่อไปอย่างน้อย 8 หน่วยกิต
สำหรับผู้เรียนแบบที่ 1 หรืออีกอย่างน้อย 16 หน่วยกิต
สำหรับผู้เรียนแบบที่ 4

อนุบาล	113	เครื่องืออนุบาล	2/2
อนุบาล	223	เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเด็ก	2/2
อนุบาล	233	การเล่นเครื่องดนตรี	2/2
อนุบาล	331	งานประดิษฐ์ด้วยกระดาษ	2/2
อนุบาล	332	การประดิษฐ์ตุ๊กตา	2/2
อนุบาล	333	ดนตรีประกอบนาฏศิลป์สำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา	2/2
อนุบาล	414	โครงการศึกษาเอกเทศ	2/2
อนุบาล	431	ศิลปะสำหรับครูก่อนประถมศึกษา	2/2
อนุบาล	252	การทดสอบและการสร้างแบบทดสอบระดับอนุบาล	2/2
พิเศษ	113	การเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กพิเศษก่อนวัยเรียน	2/2

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรการเตรียมครูระดับปฐมวัยของวิทยาลัยครู ได้เปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมเนื้อหาวิชา ตลอดจนแก้ไขให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อสนองความต้องการของสังคมอยู่เสมอ เนื้อหาในหลักสูตรมีสิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือการเตรียมครูให้มีความพร้อมที่จะสอนเด็กปฐมวัย เช่น ความรู้ทางศิลปะ การเล่านิทาน การทำหุ่นเพลงและดนตรีสำหรับเด็ก ศึกษาศาสตร์ พัฒนาการของเด็ก หลักการสอนและวิธีการสอน และสิ่งที่ขาดไม่ได้คือ ประสบการณ์วิชาชีพหรือการฝึกสอน

ส่วนหลักสูตรการเตรียมครูปฐมวัยของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงมาเป็นระยะ ๆ โดยเริ่มจากหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์บัณฑิต (จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์ 2517 : 13-16) ได้กำหนดรายวิชาต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนใน
แผนกประถมศึกษา โปรแกรมอนุบาลศึกษา ดังนี้

1. <u>จำนวนหน่วยกิต</u>	หน่วยกิต
หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป	40
หมวดวิชาครู	40
หมวดวิชาเฉพาะ	50
หมวดวิชาเลือกเสรี	<u>5</u>
รวม	<u>135</u>
2. <u>รายวิชาในหลักสูตร</u>	
2.1 หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป 40 หน่วยกิต	
2.1.1 <u>รายวิชาบังคับ</u> 32-34-36 หน่วยกิต	
411 130 ภาษาไทย 1	2 หน่วยกิต
411 131 ภาษาไทย 2	2 หน่วยกิต
411 238 ภาษาไทย 3	2 หน่วยกิต
411 239 ภาษาไทย 4	2 หน่วยกิต
411 180 ภาษาอังกฤษ 1	2 หน่วยกิต
411 181 ภาษาอังกฤษ 2	2 หน่วยกิต
411 274 ภาษาอังกฤษ 3	2 หน่วยกิต
411 275 ภาษาอังกฤษ 4	2 หน่วยกิต
411 101 จิตวิทยาทั่วไป	3 หน่วยกิต
411 175 การปกครองและการเมืองของไทย	2 หน่วยกิต
412 120 วิธีการศึกษา	1 หน่วยกิต
412 101 สถิติศาสตร์ขั้นนำ	2 หน่วยกิต
411 160 พัฒนาการวิทยาศาสตร์	
(สำหรับนิสิตที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์)	
	2 หน่วยกิต

411	178	พัฒนาการวัฒนธรรมไทย	2 หน่วยกิต
417	208	ลู่ภาพจิต	2 หน่วยกิต
411	266	มนุษยธรรมศึกษา (สำหรับนิสิตที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ทางศิลปศาสตร์)	2 หน่วยกิต
411	242	วาทกรรม	2 หน่วยกิต
411	206	การส่งวนทรัพยากรธรรมชาติ	

2.1.2 รายวิชาเลือก 8-6-4 หน่วยกิต

411	105	พัฒนาการคณิตศาสตร์ (นิสิตเอกโทคณิตศาสตร์ ไม่เลือกเรียน)	2 หน่วยกิต
411	106	คณิตศาสตร์แนวใหม่ขั้นนำ (นิสิตเอกโทคณิตศาสตร์ ไม่เลือกเรียน)	2 หน่วยกิต
411	110	สังคมนิยม	2 หน่วยกิต
420	102	ศิลปนิยม	2 หน่วยกิต
415	152	ลู่ภาพพลวัตนบุคคลและชุมชน	2 หน่วยกิต
ร.		ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประชากรศาสตร์	2 หน่วยกิต
411	265	อารยธรรมสากล	2 หน่วยกิต
419	206	โภชนาการ	2 หน่วยกิต
411	201	พัฒนาการครอบครัว	2 หน่วยกิต
417	208	ลู่ภาพจิต	2 หน่วยกิต
415	270	สัมมนาการสำหรับโรงเรียนและชุมชน (นิสิตเอกโทพละไม่เลือกเรียน)	2 หน่วยกิต
411	259	ประมวลวิชาวิทยาศาสตร์	2 หน่วยกิต
411	207	ตรรกวิทยา	2 หน่วยกิต
411	320	ภาษาไทย 5	2 หน่วยกิต
411	321	ภาษาไทย 6	2 หน่วยกิต
411	357	ภาษาอังกฤษ 5	2 หน่วยกิต
411	358	ภาษาอังกฤษ 6	2 หน่วยกิต

411	352	ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายไทยชั้นนำ	2	หน่วยกิต
411	355	หลักเศรษฐศาสตร์	2	หน่วยกิต
411	450	ภาษาอังกฤษ 7 (นิสิตเอกโทอังกฤษไม่เลือกเรียน)	2	หน่วยกิต

ถ้าวิชาใดในหมวดการศึกษาทั่วไปมีเนื้อหาตรงกับวิชาเอก นิสิตจะได้รับอนุมัติจาก
 ภา
 หัวหน้าโปรแกรมสอนระดับอนุบาลให้เลือกเรียนวิชาอื่นแทน
 ๕

2.2 หมวดวิชาครู 40 หน่วยกิต

2.2.1 รายวิชาบังคับ 32 หน่วยกิต

417	102	มูลสารจิตวิทยาพัฒนาการ	2	หน่วยกิต
417	202	จิตวิทยาการศึกษา	2	หน่วยกิต
411	101	ปฐมนิเทศการศึกษา	3	หน่วยกิต
412	240	การประเมินผลการเรียนการสอน	2	หน่วยกิต
418	302	วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน	2	หน่วยกิต
413	202	หลักสูตรและการเรียนการสอนระดับ ประถมศึกษา	3	หน่วยกิต
413	302	พฤติกรรมการณ์การเรียนการสอนระดับ ประถมศึกษา	3	หน่วยกิต
413	303	พฤติกรรมการณ์การเรียนการสอนระดับ อนุบาล	3	หน่วยกิต
400	480	ประสบการณ์วิชาชีพ	6	หน่วยกิต
400	490	สัมมนาการศึกษา	2	หน่วยกิต
413	201	การศึกษาสำหรับเด็กเล็ก	2	หน่วยกิต
417	205	จิตวิทยาการเรียนรู้อของ เด็ก	2	หน่วยกิต

2.2.2 รายวิชาเลือก 8 หน่วยกิต

เพื่อให้หลักสูตรของคณะครุศาสตร์ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จึงมีการปรับปรุงหลักสูตรอีกครั้งหนึ่ง ใน พ.ศ. 2520 และได้เปลี่ยนชื่อสาขา อนุบาลศึกษาเป็น สาขาการศึกษาปฐมวัย โดยจัดวิชาเอกในสาขาการศึกษาปฐมวัย เป็นแบบเอก เดียว คือ การศึกษาปฐมวัยเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับศึกษาของเด็กปฐมวัยและวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อเป็นนักการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรปริญญาครุศาสตร์บัณฑิต 4 ปี ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2520 (จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์ 2523 : 37-40, 43-45, 97-99, 143) ได้แบ่งเป็น 4 หมวดวิชา ดังนี้คือ

หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป

วัตถุประสงค์

หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บัณฑิตเป็นผู้

1. มีความรู้กว้างในสรรพวิทยาการ มีความเข้าใจในธรรมชาติสิ่งแวดล้อมทั้ง ภายภาพชีวภาพและสังคมภาพ ตลอดจนมีความเข้าใจและซาบซึ้งในสิ่งสรรค์ สร้างของมนุษย์ ในอันที่จะอำนวยความสะดวกแก่การดำเนินชีวิต
2. มีความสามารถใช้ภาษาและสัญลักษณ์ เป็นสื่อแสดงความรู้และความคิด
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถแปลความคิดออกเป็นการกระทำและมีความใฝ่รู้อยู่เสมอ
4. รู้สึกรับผิดชอบ ใต้อำนาจด้วยหลักอย่างมีเหตุผลก่อนตัดสินใจ
5. มีนิสัยและบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับแบบของวัฒนธรรมไทย

ข้อกำหนดการเลือกเรียนรายวิชา

1. นิสิตทุกสาขาต้องเรียนรายวิชาบังคับในหมวดนี้ทุกวิชา คิดเป็นจำนวนหน่วยกิต 28-29 หน่วยกิต
2. นิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย สาขาประถมศึกษา สาขาการสอนวิชาเฉพาะ และ สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน เลือกเรียนรายวิชาเลือกในหมวดนี้อีก

- 11-12 หน่วยกิต ส่วนนิสิตล่าขามมัธยมศึกษา เลือกเรียนรายวิชาเลือกในหมวดนี้
อีก 6-7 หน่วยกิต
3. นิสิตทุกล่าขาต้องเลือกเรียนรายวิชากิจกรรมพลศึกษาทั่วไปอย่างน้อย 1 รายวิชา
และอย่างมากไม่เกิน 3 รายวิชา
 4. นิสิตที่ได้เลือกเรียนรายวิชาทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ หรือคณิตศาสตร์ใน
หมวดวิชาเอก ต้องเลือกเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ หรือคณิตศาสตร์
ในหมวดนี้อีกอย่างน้อย 1 วิชา
 5. ให้เลือกเรียนเฉพาะรายวิชาที่ไม่ซ้ำกับรายวิชาบังคับในหมวดวิชาเอกเท่านั้น

รายวิชา

1. รายวิชาบังคับ (28-29 หน่วยกิต)

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต	
412 101	สถิติศาสตร์ขั้นนำ	2 (2-0-4)	
110 180	อารยธรรม	3 (3-0-6)	
412 120	วิธีการศึกษา	1 (1-0-2)	
213 183	มนุษย์กับสังคม	3 (3-0-6)	
411 130	ภาษาไทย 1	2 (1-2-3)	
411 131	ภาษาไทย 2	2 (1-2-3)	
260 150	ธรรมชาติวิทยา	3 (3-0-6)	
311 113	การเมืองและการปกครองไทย	3 (3-0-6)	
411 180	ภาษาอังกฤษ 1	3 (2-2-5)	หรือ
092 101	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1	(5-0-1)	
411 181	ภาษาอังกฤษ 2	3 (2-2-5)	หรือ
092 102	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2	(5-0-1)	
411 238	ภาษาไทย 3	2 (1-2-3)	
411 239	ภาษาไทย 4	2 (1-2-3)	

2. รายวิชาเลือก(6-7 หรือ 11-12 หน่วยกิต)

ก. รายวิชาภาษาและมนุษยศาสตร์

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต	
119 102	ปรัชญาทั่วไป	3 (3-0-6)	
420 106	ศิลปนิยม	2 (2-0-4)	
411 110	สังคมนิยม	2 (2-0-4)	
411 178	วัฒนธรรมไทย	2 (2-0-4)	
119 241	ตรรกวิทยา	2 (2-0-4)	
411 271	ธรรมวิทยา	2 (2-0-4)	
119 362	คำสนทนาเปรียบเทียบ	2 (2-0-4)	
411 274	ภาษาอังกฤษ 3	2 (1-3-2)	หรือ
092 251	EAP READING	3 (3-0-3)	
411 275	ภาษาอังกฤษ 4	2 (1-3-2)	หรือ
092 252	EAP WRITING	3 (4-0-2)	
411 320	ภาษาไทย 5	2 (1-2-3)	

ข. รายวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและคณิตศาสตร์

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
417 103	พื้นฐานชีวภาพของพฤติกรรม	3 (3-0-6)
411 105	คณิตศาสตร์พื้นฐานสำหรับครู	2 (2-0-4)
411 106	คณิตศาสตร์แนวใหม่ขั้นนำสำหรับครู	2 (2-0-4)
411 174	อุตุนิยมวิทยาขั้นนำ	2 (2-0-4)
411 205	ดาราคณิตศาสตร์ขั้นนำ	2 (2-0-4)
411 206	การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	2 (2-0-4)
419 206	โภชนาการ	2 (2-0-4)
415 251	ลู่ภาพกับสิ่งแวดล้อม	2 (2-0-4)

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
171 297	FORTRAN PROGRAMMING	3 (2-2-5)
415 455	ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ	2 (2-0-4)

ค. รายวิชาสังคมศาสตร์

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
417 101	จิตวิทยาทั่วไป	3 (2-2-5)
714 118	ความรู้เบื้องต้นทางกฎหมาย	2 (2-0-4)
415 152	สุขภาพส่วนบุคคลและชุมชน	2 (2-0-4)
263 165	MAN AND ENVIRONMENT	3 (3-0-6)
415 170	นันทนาการขั้นนำ	2 (2-0-4)
311 181	หลักรัฐศาสตร์เบื้องต้น	2 (2-0-4)
411 177	สังคมวิทยาขั้นนำ	2 (2-0-4)
411 201	พัฒนาการครอบครัว	2 (2-0-4)
417 208	สุขภาพจิต	2 (2-0-4)
417 209	มนุษยสัมพันธ์	2 (2-0-4)
411 354	มนุษยวิทยาขั้นนำ	2 (2-0-4)
611 303	หลักเศรษฐศาสตร์	2 (2-0-4)

ง. รายวิชากิจกรรมพลศึกษาทั่วไป

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
415 113	กิจกรรมพลศึกษาทั่วไป-ว่ายน้ำ	1 (0-2-1)
415 114	กิจกรรมพลศึกษาทั่วไป-กิจกรรมเข้า สังหระ	1 (0-2-1)
415 115	กิจกรรมพลศึกษาทั่วไป-ตะกร้อ	1 (0-2-1)
415 116	กิจกรรมพลศึกษาทั่วไป-กอล์ฟ	1 (0-2-1)
415 117	กิจกรรมพลศึกษาทั่วไป-กรีฑา	1 (0-2-1)

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
415 118	กิจกรรมพลศึกษาทั่วไป-อิมานาสติกส์	1 (0-2-1)
415 119	กิจกรรมพลศึกษาทั่วไป-แบดมินตัน	1 (0-2-1)
415 120	กิจกรรมพลศึกษาทั่วไป-เทนนิส	1 (0-2-1)
415 212	กิจกรรมพลศึกษาทั่วไป-บาสเกตบอล	1 (0-2-1)
415 213	กิจกรรมพลศึกษาทั่วไป-ฟุตบอล	1 (0-2-1)
415 214	กิจกรรมพลศึกษาทั่วไป-รักบี้ฟุตบอล	1 (0-2-1)
415 215	กิจกรรมพลศึกษาทั่วไป-ซอฟท์บอล	1 (0-2-1)
415 216	กิจกรรมพลศึกษาทั่วไป- วอลเลย์บอล	1 (0-2-1)
415 217	กิจกรรมพลศึกษาทั่วไป-รำไทย	1 (0-2-1)

นอกจากรายวิชาเลือกตามที่ปรากฏข้างต้นนี้ นิสิตยังสามารถเลือกเรียนรายวิชาเปิดสอน
โดยโครงการการศึกษาทั่วไปโดยได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาได้ด้วย

หมวดวิชาครู

วัตถุประสงค์

หมวดวิชาครูมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บัณฑิตเป็นผู้มี

1. ความรู้ความเข้าใจในหน้าที่และกระบวนการของการศึกษา
2. ความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีและหลักวิชาครู
3. ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ครูอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี
4. บุคลิกภาพและทัศนคติเหมาะสมกับการเป็นครู

ข้อกำหนดการเลือกเรียนรายวิชา

1. นิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย เรียนรายวิชาในหมวดวิชาครูสาขาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 45 หน่วยกิต
2. นิสิตสาขาประถมศึกษา เรียนรายวิชาในหมวดวิชาครู สาขาประถมศึกษาจำนวน 45 หน่วยกิต
3. นิสิตสาขามัธยมศึกษา เรียนรายวิชาในหมวดวิชาครูสาขามัธยมศึกษา จำนวน 35 หน่วยกิต
4. นิสิตสาขาการสอนวิชาเฉพาะเรียนรายวิชาในหมวดวิชาครูสาขาการสอนวิชาเฉพาะจำนวน 40 หน่วยกิต
5. นิสิตสาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรียนรายวิชาในหมวดวิชาครู สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียนจำนวน 60 หน่วยกิต

หมวดวิชาครู สาขาการศึกษาปฐมวัย

(40 หน่วยกิต)

รายวิชาบังคับ (35 หน่วยกิต)

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
411 101	ปฐมนิเทศการศึกษา	3 (3-0-6)
413 203	การเตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก เริ่มเรียน	3 (3-0-6)
413 204	หลักสูตรและการสอนระดับการศึกษา ปฐมวัย	3 (3-0-6)
413 205	การสังเกตและฝึกงานครูระดับ ศึกษาปฐมวัย	2 (0-4-2)
417 214	จิตวิทยาพื้นฐานการศึกษา	3 (3-0-6)
417 215	จิตวิทยาสำหรับครู	3 (2-2-5)
214 240	การวัดและประเมินผลการเรียน	2 (2-0-4)

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
413 319	การศึกษาปฐมวัย	2 (1-2-3)
413 325	พฤติกรรมการณ์สอนเด็กปฐมวัย	3 (2-2-5)
418 330	สื่อการสอน	3 (2-2-5)
410 480	ประสบการณ์วิชาชีพ	6 (0-12-6)
410 490	สัมมนาการศึกษา	2 (2-0-4)

รายวิชาเลือก (10 หน่วยกิต)

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
413 101	การเล่นของเด็กไทย	2 (2-0-4)
417 102	มูลสารจิตวิทยาพัฒนาการ	2 (2-0-4)
413 202	หลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา	3 (3-0-6)
431 203	เกษตรกรรมศิลป์สำหรับครู	2 (1-2-3)
417 204	จิตวิทยาวัยเด็ก	2 (2-0-4)
431 250	การบริหารศูนย์บริการทางวิชาการ	3 (3-0-6)
413 252	วรรณกรรมสำหรับเด็ก	2 (2-0-4)
412 260	ปรัชญาการศึกษา	3 (3-0-6)
412 270	การศึกษานอกระบบโรงเรียนชั้นนำ	2 (2-0-4)
417 272	กระบวนการกลุ่มสำหรับครู	2 (2-0-4)
413 301	หลักสูตรตามเอกัตภาพของเด็กร	2 (2-0-4)
421 302	ครูศึกษา	2 (2-0-4)
418 303	เทคนิคการสอนแบบจุลภาพ	2 (1-2-3)
413 307	การสอนอ่านในระดับประถมศึกษา	2 (2-0-4)
417 308	การคิดและความริเริ่มสร้างสรรค์	2 (2-0-4)
413 309	การประถมศึกษา	2 (2-0-4)
418 323	ระบบการสอนแบบโปรแกรม	2 (1-2-3)

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
418 321	ศูนย์การเรียน	2 (2-0-4)
415 355	โครงการสุขภาพในโรงเรียน	2 (2-0-4)
431 372	วาทวิทยาสำหรับครู	2 (1-2-3)
416 401	การบริหารการศึกษาทั่วไป	2 (2-0-4)
416 402	งานธุรการในโรงเรียน	2 (2-0-4)
418 413	การผลิตชุดการสอนเฉพาะวิชา	1 (0-2-1)
415 456	การลู่ศึกษาในชุมชน	2 (2-0-4)
411 492	ครูกับการพัฒนาชุมชน	2 (2-0-4)
411 493	กฎหมายการศึกษา	2 (2-0-4)
411 501	ประวัติการศึกษาขั้นนำ	2 (2-0-4)
413 504	ความเคลื่อนไหวทางการศึกษา	
	ปฐมวัย	2 (2-0-4)
411 502	ปรัชญาการศึกษาขั้นนำ	2 (2-0-4)
413 502	การนิเทศการสอนระดับประถมศึกษา	2 (2-0-4)
411 504	การศึกษาเปรียบเทียบกับขั้นนำ	2 (2-0-4)
417 504	การแนะแนวในโรงเรียน	2 (2-0-4)
413 520	ระเบียบวิธีวิจัยในศึกษาคำลัตรี	2 (2-0-4)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมวดวิชา เอกการศึกษาปฐมวัย

(45 หน่วยกิต)

วัตถุประสงค์ วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย สดชื่นเพื่อให้มีความรู้และความสามารถในการสอนเด็ก
ที่มีอายุต่ำกว่า 6 ขวบ และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย
ชั้นสูง

ข้อกำหนดการเลือกเรียนวิชาการศึกษาปฐมวัยเป็นวิชาเอก

ผลผลิตที่จะเลือกการศึกษาปฐมวัย เป็นวิชาเอกต้องเป็นผลิตซ้ำการศึกษาปฐมวัย

รายวิชา

รายวิชาบังคับ (30 หน่วยกิต)

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
413 112	อุปกรณ์การศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย	2 (2-0-4)
413 117	การเรียนคีย์บอร์ด 1	1 (0-2-1)
419 202	การอนามัยแม่และเด็ก	2 (2-0-4)
419 207	เคหพยาบาล	2 (2-0-4)
419 204	โภชนาการสำหรับเด็ก	2 (2-0-4)
417 205	จิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก	2 (2-0-4)
419 205	การบริหารอาหารและเด็กก่อน วัยเรียน	2 (2-0-4)
417 208	สุขภาพจิต	2 (2-0-4)
431 235	การเต้าน้ำทำสังหระ	1 (0-2-1)
415 240	กิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็กเล็ก	2 (1-2-3)
417 250	พัฒนาการและการปรับบุคลิกภาพของ เด็กวัยต้น	2 (2-0-4)
417 252	พฤติกรรมของเด็กแรกเกิดถึง 6 ขวบ	2 (2-0-4)
413 320	นิทาน ละคร และหุ่นสำหรับเด็กเล็ก	2 (2-2-2)

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
420 330	ศิลปะสำหรับเด็กเล็ก	2 (1-2-3)
431 386	ดนตรีและเพลงสำหรับเด็กเล็ก	2 (2-0-4)
413 404	การศึกษาเป็นรายบุคคล	2 (2-0-4)

รายวิชาเลือก (15 หน่วยกิต)

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
419 201	การพยาบาลฉุกเฉิน	2 (1-2-3)
411 202	คหกรรมศิลป์สำหรับครู	2 (1-2-3)
411 206	การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	2 (2-0-4)
420 215	ศิลปะการช่างสำหรับครู	2 (1-2-3)
431 227	การเรียนศึยบอร์ต 2	1 (0-2-1)
415 251	ลูขภาพกับสิ่งแวดล้อม	2 (2-0-4)
417 253	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กพิเศษ	3 (3-0-6)
431 308	การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ	2 (2-0-4)
418 316	การผลิตและการใช้สิ่งพิมพ์เพื่อการ ศึกษา	2 (1-2-3)
413 326	การลัร่างบรรณลัารสำหรับเด็ก ปฐมวัย	2 (2-0-4)
417 371	เทคนิคการสัมภาษณ์	2 (1-2-3)
431 374	การวางแผนชีวิตและครอบครัว	2 (2-0-4)
413 394	การศึกษาสำหรับแม่และเด็ก	2 (2-0-4)
413 403	ปัญหาการอบรมและดูแลเด็ก	2 (2-2-4)
413 504	ความเคลื่อนไหวทางการศึกษา ปฐมวัย	2 (2-0-4)

หมวดวิชาเลือกเสรี

(5 หน่วยกิต)

ผลิตสื่อการเรียนรายวิชาในระดับปริญญาตรีที่เปิดสอนใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้รับอนุมัติจากอาจารย์ที่ปรึกษา

ต่อมาเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่พบจากการใช้หลักสูตรนี้ จึงมีการปรับปรุงแก้ไขในรายละเอียดของหลักสูตรโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของหลักสูตร (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์ 2525 : 2)

จะเห็นได้ว่าการจัดเพื่อหาวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรการเตรียมครูปฐมวัยของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีส่วนที่คล้ายคลึงกับหลักสูตรของวิทยาลัยครูนั้นคือ เน้นในเนื้อหาความรู้ที่จะนำไปสอนเด็กปฐมวัย และที่ขาดไม่ได้ก็คือส่วนที่เป็นประสบการณ์วิชาชีพเช่นเดียวกับหลักสูตรของวิทยาลัยครู

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมครู

โรดริเกซ (Rodriguez 1962 : 497) ได้ทำการศึกษาเพื่อเสนอความคิดเห็นในการวางแผนการศึกษาในระดับอนุบาลในโรงเรียนรัฐบาลของฟิลิปปินส์ ผลของการวิจัยครั้งนี้สรุปเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการวางแผนการศึกษาในระดับอนุบาลของฟิลิปปินส์ดังนี้

1. เกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน ครูควรเป็นผู้แนะนำวิธีปฏิบัติในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์
2. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ควรมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด
3. ด้านขอบเขตการสอนและวิธีสอน การสอนแต่ละวันควรให้ความสัมพันธ์และต่อเนื่องกัน ควรมีโอกาสประกอบการสอนที่เหมาะสมกับความเข้าใจของนักเรียนและควรเป็นผู้ที่มีวุฒิทางการสอนอนุบาลศึกษาโดยเฉพาะ

นอกจากนี้ยังได้รวบรวมข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ควรบรรจุเรื่องต่อไปนี้ไว้ในหลักสูตรด้วย
 - 1.1 พัฒนาการและความเจริญเติบโตของเด็ก
 - 1.2 สตรีวิทยาการศึกษา รวมทั้งทฤษฎีการเรียนรู้ และประเมินผล

- 1.3 ปัญหาการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.4 ทฤษฎีหลักสูตร
- 1.5 การแนะแนว
- 1.6 การนำวิธีวิทยาศาสตร์ไปใช้ในห้องเรียน

2. ควรมีการอบรมครูระดับประถมศึกษา เพื่อช่วยให้เข้าใจในเรื่องหลักสูตรมากขึ้น

คาเดนเฮด (Cadenhead 1965 : 3989) ได้ทำการศึกษาวจัย เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเกษตรในระหว่าง ปี ค.ศ. 1958-1962 เพื่อศึกษาถึงปัญหาที่ครูเหล่านี้พบ และจะได้นำผลที่ได้จากการศึกษาไปปรับปรุงหลักสูตรของวิทยาลัยต่อไป จากการศึกษาปรากฏว่า

1. ในด้านความสามารถในการสอนของครู ครูใหม่มีความคิดเห็นต่อครูเหล่านี้ดีกว่าความคิดเห็นของครูต่อตนเอง
2. ครูมีความรู้ในเนื้อหาวิชาสามัญ และวิชาชีพมากกว่าความสามารถในขบวนการของการสอน
3. ปัญหาที่ครูพบมากที่สุด ปัญหาเฉพาะหน้าในขณะที่ทำการสอน
4. ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ครูได้รับขณะศึกษาอยู่ในวิทยาลัยมีประโยชน์มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์เกี่ยวกับการฝึกสอน
5. ควรจัดการประเมินผลหลักสูตรของวิทยาลัยเสียใหม่ โดยเน้นในด้านการจัดประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสอนให้มากขึ้น

นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่า ควรจัดประสบการณ์ทางอาชีพให้กว้างขวางขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในวิชาชีพมากขึ้น นอกจากนี้ทางวิทยาลัยควรจัดให้มีการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยอยู่เสมอ และทางวิทยาลัยก็ควรสำรวจดูว่าเนื้อหาและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ทางวิทยาลัยจัดเพียงพอสำหรับผู้ที่จะไปประกอบอาชีพครูประถมศึกษา และครูมัธยมศึกษาหรือไม่ดังนั้น ทางวิทยาลัยจึงควรจัดให้มีการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาให้ต่อเนื่องกันโดยตลอดอยู่เสมอ

มอฟฟิต (Moffit 1967 : 1719) ได้ทำการประเมินหลักสูตรการศึกษาฝึกหัดครูระดับประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยมิชิแกน เพื่อศึกษาว่าหลักสูตรการฝึกหัดครูประถมศึกษาของ

มหาวิทยาลัยมิชิแกน เพียงพอสำหรับเตรียมผลิตออกไปทำการสอนหรือไม่ โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ ครูที่สอน 1 ปี ครูที่สอนตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป ผู้นิเทศก์การศึกษา และนิสิตที่จะออกไปเป็นครู ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรการฝึกหัดครูประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยมิชิแกนเพียงพอสำหรับเตรียมผลิตออกไปทำการสอน โดยแจกแจงรายละเอียดดังนี้

1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 70 มีความเห็นว่า การศึกษาวิชาสามัญทั่วไป สำคัญที่สุด และร้อยละ 20 เห็นว่า วิชาดนตรี พลศึกษา ศิลปศึกษา มีความจำเป็นมากสำหรับการสอนระดับประถมศึกษา

1.2 ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 60 มีความเห็นว่า การศึกษาวิชาชีพหรือวิชาครูสำคัญมาก และควรเพิ่มรายวิชาอีก คือ วิชาสอนอ่าน

1.3 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ทั้งการศึกษาวิชาสามัญทั่วไปและการศึกษาวิชาการศึกษา มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษาพอ ๆ กัน

1.4 ผู้นิเทศก์การศึกษาประเมินค่าครูที่สอนปีแรกสูงกว่าที่ครูประเมินค่าตนเอง

2. ความคิดเห็นในการประเมินค่าเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์ของครู

2.1 โดยทั่วไปนิสิตที่จะออกไปเป็นครู ประเมินค่าการฝึกอบรมที่ได้รับจากสถานศึกษาไว้สูงที่สุด และครูที่มีประสบการณ์มาก ประเมินค่าการฝึกอบรมที่ได้รับไว้ต่ำสุด

2.2 การประเมินค่ารายวิชาที่เป็นทฤษฎี ครูที่มีประสบการณ์มาก ประเมินค่าไว้สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย และนิสิตที่จะออกไปเป็นครู

ฮาเบอร์แมน และสตินเนท (Haberman and Stinnett (1973: 34)

ได้เสนอแนะว่าความรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นสำหรับผู้ที่จะเป็นครูมีดังนี้คือ

1. ทักษะ ผู้ที่จะเป็นครูจะต้องมีทักษะในด้านวิธีสอน และมีความรู้ในเนื้อหาอย่างดี การสอนแบบจุลภาคเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยฝึกฝนให้ครูมีทักษะที่ต้องการ

2. จริยศาสตร์ ค่านิยมของผู้ที่จะเป็นครู เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะค่านิยมของครูจะเป็นเครื่องกำหนดแนวทางการประพฤติและการวางตัวของครูในอนาคต การให้มีประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการสอนที่สร้างค่านิยมได้ดีกว่าวิธีสอนแบบปาฐกถา

3. วิชาการสาขาต่าง ๆ ครูควรจะได้เรียนวิชาพื้นฐานทั่วไป และวิชาเฉพาะนอกเหนือไปจากวิชาครู

4. มโนทัศน์หรือความรู้อรวบยอด ผู้ที่เป็นครูควรจะต้องเลือกเรียนรู้มโนทัศน์ที่สำคัญ ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำงานมากกว่าที่จะเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างกว้างขวาง
5. จิตวิทยาพัฒนาการ ครูจะต้องรู้และสามารถอธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกาย ทางอารมณ์ และทางสังคมของกลุ่มเด็กที่ตนจะไปสอนได้เป็นอย่างดี
6. สิ่งแวดล้อมทางสังคม ผู้สอนจะต้องรู้และเข้าใจถึงความกดดันทางสังคมที่จะเกิดขึ้นแก่เด็ก ดังนั้น ครูจะต้องเรียนวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาทางการศึกษาด้วย
7. หลักการเรียนรู้ วิชาที่สำคัญมาก ครูจะต้องรู้ว่า โดยทั่วไปธรรมชาติของนักเรียนที่จะเรียนรู้เป็นอย่างไร
8. วิชาครู หลักสูตรการฝึกหัดครูทุกหลักสูตร จะต้องจัดให้มีการเรียนวิธีสอนวิชาต่าง ๆ เช่น วิธีสอนศิลปะ วิธีสอนวิชาวิทยาศาสตร์ วิธีสอนวิชาคณิตศาสตร์และวิธีสอนวิชาอื่น ๆ เป็นต้น
9. กระบวนการในการเรียนการสอน เป็นสิ่งสำคัญที่จะก่อให้เกิดผลผลิตหรือเกิดการเรียนรู้ในแนวทางที่ต้องการ
10. เทคโนโลยีนวัตกรรม หลักสูตรการฝึกหัดครูจะต้องมีวิชาการเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเรียนการสอน การคัดเลือกการเรียนและวัสดุต่าง ๆ
11. การพัฒนาบุคลิกภาพ ผู้ที่จะเป็นครูต้องมีปรัชญาของตนเอง เข้าใจมโนภาพเกี่ยวกับตนเองควบคู่ไปกับการเข้าใจเด็กด้วย
12. ความเปลี่ยนแปลง ครูจะต้องเข้าใจหลักปรัชญาสากลที่กล่าวไว้ว่า ไม่มีสิ่งใดถาวรมั่นคงตลอดเวลา ทุก ๆ สิ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้น ในเรื่องของหลักสูตรและเทคนิคการสอน สิ่งจำเป็นจะต้องได้รับการวิจัยเพื่อปรับปรุงให้ทันยุคและเหตุการณ์ครูต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นด้วย

ในปี ค.ศ. 1968 ริคกี้ (Rickey 1968 : 69-70) ได้กล่าวอ้างถึงผลการวิจัยของ ริชาร์ด แอล เทอร์เนอร์ และนิโคลาส เอ แฟตตู (Richard L. Turner and Nicholas A. Fattu) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะในการสอนประเมินผลจากเกณฑ์ของการแก้ปัญหา (Skill in Teaching, Assessed on the Criterion of Problem Solving) ผลการวิจัยเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของการฝึกสอนดังนี้คือ

1. ครูที่เคยเรียนวิธีสอน จะสอนได้ดีกว่าครูที่ไม่เคยเรียนวิธีสอน
 2. ครูที่สำเร็จปริญญาทางการศึกษาประสบความสำเร็จในการสอนมากกว่าครูที่สำเร็จ
 ปริญญาทางวิชา เนื้อหาโดยตรง

3. ครูที่เคยมีประสบการณ์ในการฝึกสอนจะสอนได้ดีกว่าครูที่ไม่เคยมีประสบการณ์
 ด้านนี้

4. ครูที่ได้รับการนิเทศการสอนและได้รับการถ่ายทอดความรู้ในวิชาชีพครู เล่มมอ
 จะประสบความสำเร็จมากกว่าครูที่ไม่ได้รับการนิเทศการสอน

เอลลี (Ely 1960 : 4345) ได้ติดตามผลการเตรียมครูระดับประถมศึกษาของ
 มหาวิทยาลัยโคโลราโด โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้ที่สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของ
 วิทยาลัยเหล่านั้น ผลปรากฏดังนี้

1. ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า การฝึกสอน
 เป็นกิจกรรมสำคัญอันหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา
 2. การเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเน้นในทางเนื้อหาวิชา มากกว่าวิธีการและ
 เทคนิคที่จะนำไปใช้ในการสอน

3. ผู้สำเร็จการศึกษาจำนวนมากไม่ประสบผลสำเร็จในเรื่องต่อไปนี้คือ
- 3.1 หน้าที่และกิจกรรมของครู
 - 3.2 การทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน
 - 3.3 การปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและท้องถิ่น

4. ผู้สำเร็จการศึกษาต้องการให้วิทยาลัยช่วยเหลือในเรื่องต่อไปนี้คือ

- 4.1 เพิ่มระยะเวลาการฝึกสอน และการสังเกตการสอนก่อนที่จะออกฝึกสอน
- 4.2 มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเด็กและชุมชนมากขึ้นกว่าเดิม

ขึ้นกว่าเดิม

- 4.3 ควรเพิ่มรายวิชาเกี่ยวกับการปรับปรุงวิธีการและเทคนิคการสอน

ไอ ชู คง กี้ (Ai Choo Kong 1978 : 3525-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องความ

คิดเห็นของนักศึกษาฝึกสอนที่มีต่อการฝึกสอน เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรของคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมาเลเซีย ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาฝึกสอนได้รับโอกาสในการศึกษา เกี่ยวกับงานการสอนในโรงเรียนที่ตนฝึกสอน

2. เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่าง นักศึกษาฝึกสอนและครู อยู่ในระดับต่ำ
3. อาจารย์นิเทศก์การสอนไม่เพียงพอ
4. การสังเกตกิจกรรมของนักศึกษาฝึกสอนมีจำกัดเพียงในชั้นเรียน

ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. อาจารย์ในสถาบันการฝึกหัดครูและครูพี่เลี้ยง ควรร่วมมือกันในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครูระหว่างการฝึกสอน
2. ในระหว่างการฝึกสอนควรมีความร่วมมือกันระหว่างนักศึกษาฝึกสอนและครูพี่เลี้ยง ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของนักเรียน
3. ควรเพิ่มปริมาณอาจารย์นิเทศก์
4. ในการสังเกตกิจกรรม นักศึกษาฝึกสอนควรพยายามสังเกตกิจกรรมทั้งในชั้นเรียนและกิจกรรมนอกชั้นเรียน
5. การประเมินผลการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน ควรให้อาจารย์นิเทศก์ร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยง โดยเป็นการประเมินผลแบบต่อเนื่อง

สมศักดิ์ บริบูรณ์ (2521 : จ-ล.) ได้ศึกษาถึงปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูในภาคตะวันตก พบว่า ด้านการวางแผนการเรียนการสอนมีปัญหาที่สำคัญในเรื่องการสร้างเครื่องมือในการวัดผล และความรู้ในด้านการสังเกตกิจกรรมและวิธีสอนแบบต่าง ๆ ด้านดำเนินการสอน นักศึกษาฝึกสอนพบปัญหาสำคัญในเรื่องการสังเกตกิจกรรมและวิธีสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิด การเสนอปัญหาให้นักเรียนร่วมอภิปรายและการส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ส่วนด้านการวัดและประเมินผลนักศึกษาพบปัญหาที่สำคัญในเรื่องการประเมินผลอย่างมีกฎเกณฑ์และใช้วิธีการและเครื่องมือในการวัดผล

สุภรณ์ จงสีพันธ์ (2522 : ช.) ได้วิจัยเรื่องการผลิตและการใช้ครูส่งคมระดับ

มัธยมศึกษา โดยกล่าวถึงผลของการวิจัยในด้านนโยบายการผลิตครู ผลิตครูไว้ว่า ในการผลิตครูปริญญาตรี ผู้บริหารในสถาบันผลิตครูส่วนใหญ่เป็นนโยบายด้านคุณภาพของผู้เรียนโดยกำหนดคุณสมบัติของครูปริญญาตรี เป็น 3 ประการคือ ความรู้เนื้อหาแม่นยำ มีความสามารถในการสอน และลักษณะของความเป็นครูที่ดี ส่วนหมวดวิชาที่สถาบันผลิตครูให้ความสำคัญเป็นพิเศษคือ หมวดวิชาเฉพาะและหมวดวิชาครู อย่างไรก็ตามนโยบายผลิตครูปริญญาตรีของไทยขาดความเป็นเอกภาพเพราะสถาบันครูแต่ละสถาบันได้รับนโยบายจากหน่วยงานราชการต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารในสถาบันผลิตครูจึง เล่นอวให้มีการประสานงานระหว่างสถาบันผลิตครูต่าง ๆ เพื่อให้การผลิตครูปริญญาตรีเป็นแนวเดียวกัน

รายงานการวิจัยกลุ่มที่ 2 ในโครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู เรื่องการศึกษาหาสมรรถวิสัยของครูประถมศึกษาที่ต้องการ ซึ่งดำเนินการวิจัยโดย กมล สุตประเสริฐและคณะ (ม.ป.ป. : 264) พบว่า ครู ผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์วิทยาลัยครู พิจารณาเห็นว่าจำเป็นมากที่ครูประถมศึกษาจะต้องมีสมรรถวิสัยด้านต่าง ๆ ตามที่ได้กำหนดพฤติกรรมไว้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสมรรถวิสัยมี 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม เป็นด้านที่ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจที่สามารถประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และชุมชนตลอดจนนำเอาปัญหาของชุมชนและสิ่งแวดล้อมนั้นมาให้เด็กได้ศึกษา
2. ด้านหลักสูตรและสื่อการเรียน เป็นด้านที่ต้องรู้รายละเอียด เข้าใจจุดประสงค์ของการเรียนรู้ตามหลักสูตร สื่อการเรียนที่เหมาะสมแก่สมรรถภาพของเด็ก แต่ละอายุและแต่ละท้องถิ่น
3. ด้านตัวเด็กเป็นด้านที่ครูต้องเข้าใจจิตวิทยา ทั้งในด้านการเจริญเติบโตและการเรียนรู้ ตลอดจนจนปัญหาต่าง ๆ ที่มีแก่เด็กในวัยเข้าเรียนประถมศึกษา
4. ด้านโรงเรียนเป็นด้านที่ครูต้องเข้าใจว่าโรงเรียนเป็นสังคม โรงเรียนเป็นที่จัดกิจกรรมให้เกิดมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ในตัวเด็ก โรงเรียนจะต้องมีวัสดุอุปกรณ์และจัดการให้เด็กได้รับผิดชอบจัดการ
5. ด้านตัวครู เป็นด้านที่ครูจะต้องฝึกฝนปรับปรุงตัวครู เพื่อให้เป็นครูที่ดี เพราะเด็กจะเลียนแบบอย่าง ทั้งในด้านลักษณะท่าทาง อุปนิสัยใจคอ และกริยามารยาท

6. ด้านการปฏิบัติการสอน เป็นด้านที่ครูจะต้องสังเกตกิจกรรมการเรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวเด็กทุกกลุ่มวิชา และมวลประสบการณ์ นั้นก็คือครูต้องสอนเป็นหลายอย่าง

กรรมการฝึกหัดครู ได้ศึกษาวิเคราะห์และประเมินผลหลักสูตรการฝึกหัดครู 2519 ของสภาการฝึกหัดครู ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นต่อความมุ่งหมายและโครงสร้างทั่วไปของหลักสูตร สรุปลงได้ว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับสิ่งที่กำหนดในหลักสูตร มีกลุ่มตัวอย่างเพียงบางส่วนที่ตอบว่าไม่เห็นด้วย และได้นำความคิดของกลุ่มตัวอย่าง เหล่านี้มาพิจารณาเพื่อเสนอเป็นแนวทาง เพื่อการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

2. ความคิดเห็นที่มีต่อโครงสร้างของวิชาพื้นฐาน วิชาชีพครู และวิชาเฉพาะสรุปลงได้ว่าส่วนใหญ่ต้องการให้มีการปรับปรุงรายละเอียดในรายวิชา และโครงสร้างของวิชาเฉพาะมากกว่าในด้านอื่น ๆ อยากให้นักศึกษาได้เรียนวิชาเฉพาะมากที่สุด รองลงมา เป็นวิชาชีพครู ซึ่งเน้นเฉพาะที่จะนำไปใช้ในอาชีพได้เท่านั้น ส่วนวิชาพื้นฐาน และวิชาเลือก มีความสำคัญน้อยลง

3. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรไปใช้ สรุปลงได้ว่าในบางกรณีผู้กำหนดหลักสูตรกับผู้ใช้หลักสูตร เข้าใจไม่ตรงกับบทเรียนในรายวิชาต่าง ๆ เช่น ในด้านความมุ่งหมายและเนื้อหา กำหนดไว้กว้างเกินไป ไม่ละเอียด ไม่ชัดเจนพอ การตัดชั่วโมงสอนน้อยเกินไป ขาดผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะวิชา ตลอดจนขาดงบประมาณในการใช้จ่าย เป็นต้น

4. ปัญหาที่นำมาพิจารณาคือ อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าความมุ่งหมายของหลักสูตรเหมาะสมแล้ว แต่ไม่แน่ใจว่าจะสามารถทำให้บรรลุความมุ่งหมายทั้งหมดได้หรือไม่ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2523 : 4-6)

ชัยพร วิชชาวุธ (2521 : 1-7) ได้วิเคราะห์หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต 4 ปี ฉบับปี พ.ศ. 2515 ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ความเห็นว่า โครงสร้างของหลักสูตรการผลิตครูซึ่งกำหนดกระบวนวิชาให้เรียน 4 หมวด คือ หมวดวิชาพื้นฐาน หมวดวิชาชีพครู หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกนั้น เพื่อให้ผลการผลิตครูได้ครูที่มีประสิทธิภาพในการจัดหมวดวิชาเฉพาะจึงควรมุ่งการนำไปใช้สอนเป็นอันดับแรก สำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาในขั้นสูงต่อไปนั้น ควรเป็นผลพลอยได้จากวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้สอน ส่วนการคัด

หมวดวิชาชีพครู ควรมุ่งที่ความรู้ความสามารถในการประกอบภารกิจของครู นอกจากการสอนในชั้นเรียน เช่น การบริหารโรงเรียน การทำงานร่วมกับชุมชน การแนะแนวและการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร

นอกจากหลักสูตรการเตรียมครู ที่มีบทบาทต่อการเตรียมครูให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงานแล้ว วัลลภา คณาสัย และคณะ (2519 : 4-5) ยังได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ในสถาบันเตรียมครู พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะว่าอาจารย์ในสถาบันเตรียมครูมักจะจบปริญญาในประเทศ หรือต่างประเทศแล้ว มาสอนในสถาบันฝึกหัดครู เลย ซึ่งเป็นจุดที่เป็นปัญหาอย่างยิ่ง เพราะผู้สอนไม่มีประสบการณ์การสอนในโรงเรียนมาก่อน ส่วนใหญ่ผู้สอนนำเอาทฤษฎีการสอนของต่างประเทศมาใช้มากเกินไปโดยไม่คำนึงว่าจะสอดคล้องกับสภาพเมืองไทยหรือไม่ วิธีสอนส่วนใหญ่ของอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูยังใช้วิธีสอนที่ล้าสมัย ผู้สอนไม่มีผลงานวิจัยหรือค้นคว้าประสบการณ์มากเท่าที่ควร

จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานด้านการฝึกหัดครูเพื่อเตรียมครูให้มีคุณภาพนั้น จะอาศัยแต่ทฤษฎีเพียงอย่างเดียวย่อมไม่เพียงพอ งานเตรียมครูจึงเป็นงานที่ต้องมีการประยุกต์และฝึกภาคปฏิบัติ ดังนั้น ประสบการณ์วิชาชีพครูจึงถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญของการเตรียมครู ดังที่ ฮัจจรา ประไพตระกูล (2521 : 5-7) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการฝึกสอนไว้ว่า ประสบการณ์วิชาชีพเป็นวิชาภาคปฏิบัติที่สำคัญ เพราะเป็นส่วนประกอบที่ถือว่าเป็นหัวใจของการผลิต เพื่อให้ผลิตได้ทันตลวงนำทฤษฎีทางวิชาครูศาสตร์ และความรู้ความเข้าใจทางวิชาการมาใช้สอน นักเรียนให้ได้ผลดี ให้เรียนรู้ว่ามีอะไรบ้างที่เหมาะสม กับบุคลิกของตน และเป็นโอกาสที่จะพัฒนาบุคลิกภาพ ทั้งทัศนคติและการเจริญงอกงามทางวิชาชีพครู

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเตรียมครูทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่กล่าวมานี้จะเห็นว่างานวิจัยในด้านการศึกษาเตรียมครูระดับปฐมวัยโดยตรงนั้นยังมีน้อย ความคิดเห็นและผลการวิจัยของนักการศึกษาต่าง ๆ ที่กล่าวมาจึงเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเตรียมครูระดับปฐมวัยโดยเฉพาะต่อไป

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครู

คู่กล้ากษณ์ วสันตวิวงศ์ (2514 : 93-102) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบการคัดและ
ตำแหน่งงานระหว่างโรงเรียนอนุบาลเอกชนกับโรงเรียนอนุบาลของรัฐ เพื่อศึกษาความแตกต่าง
ของการบริหารงานในด้านธุรการ และวิชาการระหว่างโรงเรียนอนุบาลของเอกชนกับโรงเรียน
อนุบาลของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า

1. การคัดและตำแหน่งงานโรงเรียนอนุบาลทั้งหมดแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ มีโรงเรียน
ที่อยู่ในระดับดีประมาณร้อยละ 65 ระดับปานกลางประมาณร้อยละ 25 และระดับที่ยัง
ไม่ดีประมาณร้อยละ 10
2. โรงเรียนอนุบาลของเอกชนมีครูประจำ ที่ขาดคุณวุฒิทางการศึกษาอนุบาล เป็น
จำนวนมาก แต่ทั้งครูโรงเรียนของเอกชนและของรัฐต่างก็มีประสิทธิภาพในการทำงานสูง
3. การคัดการเรียนการสอนของเอกชน สดให้มักเรียนได้เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับ
ทักษะ ทั้งเลขคณิต และภาษามากกว่าของรัฐ ส่วนของรัฐสัดให้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมทาง
ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ตลอดจนให้เริ่มเรียนวิชาทักษะเบื้องต้นเล็กน้อย ในกลุ่ม
ของโรงเรียนเอกชนมีความแตกต่างกันภายในกลุ่มมาก แต่ของรัฐคัดและตำแหน่งงานอยู่ในแนว
เดียวกัน

คณิง สันทรวงค์ (2516 : 86-88) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียน
ประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของครูที่สำเร็จการศึกษา จากสถาบันฝึกหัดครู
พบว่า ครูใหญ่มีความเห็นว่าประสิทธิภาพของครูที่สำเร็จการศึกษา จากสถาบันฝึกหัดครูอยู่ในเกณฑ์ดี เป็นที่
พอใจในทุกด้าน โดยเฉพาะบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ของครู ครูใหญ่พอใจระดับค่อนข้างมาก
เกี่ยวกับความรู้ความสามารถในวิชาการในการคัดการเรียนการสอน และปฏิบัติหน้าที่ราชการ
ครูใหญ่เห็นว่าประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ดีและพอใจระดับปานกลาง ส่วนความรู้ความสามารถใน
วิชาพิเศษครูใหญ่เห็นว่า ควรมีความสามารถสอนวิชา พลานามัย เกษตรกรรม ศิลปศึกษา และ
ต้องการให้มีความรู้ในวิชาที่กล่าวมานี้ด้วย

อุติมา ลวลู่ตานนท์ (2525 : 116) ได้ศึกษาสมรรถภาพครูอนุบาลพบว่า สมรรถภาพ
ที่ครูอนุบาลขาดมากที่สุด เป็นสมรรถภาพด้านทักษะซึ่งได้แก่

- ✓ 1. การเลือก การเตรียมประสับการณ์และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
- ✓ 2. การใช้เทคนิคในการจัดประสับการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ อย่างถูกต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของประสับการณ์
- ✓ 3. การใช้วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์
- ✓ 4. การเล่าเรื่องราวหรือนิทานโดยใช้หุ่นประเภทต่าง ๆ
- ✓ 5. การแยกเสียงและการลำดับเสียงแบบต่าง ๆ
- ✓ 6. การคัดกลุ่มและการใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรม
- ✓ 7. การใช้เครื่องเล่นในร่มและของเล่นเด็ก
- ✓ 8. การใช้อุปกรณ์ให้สังหระ เครื่องดนตรีและเครื่องเสียงต่าง ๆ
- ✓ 9. การใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษาต่าง ๆ

สุรินทร์ ศรศิริ (2515 : 3-9) กล่าวถึง ลักษณะครูที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียนไว้ 11 ประการ ดังนี้คือ

- 1. ตรงต่อเวลา ไม่มาสายหรือกลับก่อนเวลา ไม่โอ้อ้อเวลาก่อนเข้าห้องสอน
- ✓ 2. มาทำงานเป็นเพื่อนิจ
- ✓ 3. เตรียมการสอนสม่ำเสมอ
- 4. เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน เช่น การแต่งกาย การพูดจา กริยามารยาท
- ✓ 5. เมื่อได้รับมอบหมายงาน ก็ทำงานนั้น ๆ ได้ลุล่วงไปโดยเร็ว
- ✓ 6. รับผิดชอบงานในหน้าที่ และไม่ก้าวร้าวงานคนอื่น
- ✓ 7. ทำตัวเป็นพหูสูตร เพื่อทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก
- 8. ไม่ถือเราถือเขา มีความลุ่มลึกกลมกลืนในขณะครู
- 9. มีจรรยา มารยาท วินัย และทำตามระเบียบประเพณีครูของคุรุสภา
- 10. ประจบ หัวหน้าที่สถานศึกษาด้วยการทำงานไม่ใช่ลือพลอ
- ✓ 11. ช่วยงานพิเศษของสถาบันศึกษานั้น

ประโยชน์ จันทร์โยติ (2520 : 63) ได้ศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูองค์ การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา โดยใช้ตัวอย่างประชากรซึ่งมีครู ผู้บริหารนักเรียน ผู้ปกครอง จำนวน 489 คน พบว่า คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์เรียงจากมากไปหาน้อย มีดังต่อไปนี้ คุณลักษณะด้านการสอน การปฏิบัติงานทั่วไป ความเป็นประชาธิปไตย สัมพันธภาพกับนักเรียน คุณธรรมศีลธรรม มนุษยสัมพันธ์และบุคลิกลักษณะท่าทางตามลำดับ

วันดี วุฒิโภาค (2522 : จ-ฉ.) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ในที่คั่นของครูใหญ่ ครูและผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณลักษณะที่จำเป็นมาก สำหรับครูอนุบาลคือ พุดจาสุภาพเรียบร้อย ให้คำพูดที่เหมาะสมกับนักเรียน ให้ความสนิทสนมเป็น กันเองกับนักเรียน รักและเมตตาต่อนักเรียนโดยทั่วหน้า และยังคงเล่นอเนาะว่าต้องการครูอนุบาลที่มี คุณลักษณะรักและให้ความอบอุ่นแก่นักเรียน ไม่ขู่และบังคับนักเรียน การชี้แจงเหตุผลให้นักเรียน เข้าใจ รู้จักปรับปรุงตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์เสมอ

เลห์แมนน์ และมิห์เรนส์ (Lehmann and Mehrens 1971 : 136) ได้สำรวจ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูในอุดมคติว่ามีเกณฑ์ที่สำคัญที่สุด 4 ประการ

1. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ต้องมีความรู้อย่างกว้างขวางทั้งความรู้มูลฐานและ สิ่งใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาที่ตนสอน
2. มีความสนใจในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง และกระตือรือร้นค้นคว้าในวิชาเรียน
3. เตรียมการสอนอยู่เสมอในวิชาที่ตนสอน กำหนดหัวข้อวิชาที่สอน วัตถุประสงค์ ตลอดจนรายชื่อหนังสืออ้างอิง

น้อย อัฐธรรมรัตน์ (2525 : จ-ฉ.) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคุณสมบัตินักเรียน ที่โรงเรียนประถมศึกษาต้องการกับคุณสมบัตินักเรียนที่โรงเรียนประถมศึกษา วุฒิปริญญาตรี โดยสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. คุณสมบัตินักเรียนที่โรงเรียนประถมศึกษาต้องการมีดังนี้
 - 1.1 ด้านการดูแลปกครองช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง

1.2 ด้านวิชาการ การสอน บุคลิกลักษณะและอุปนิสัยความเป็นครู และมนุษย์สัมพันธ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้น บางเรื่องอยู่ในระดับมาก ดังนี้

1.2.1 ด้านวิชาการ เรื่อง การมีใจกว้างและยอมรับคำแนะนำด้านวิชาการจากผู้อื่น และการมีความพยายามที่จะเพิ่มวิทยฐานะของตน

1.2.2 ด้านการสอน เรื่อง ความสามารถสอนได้หลายวิชา

1.2.3 ด้านบุคลิกลักษณะและอุปนิสัยความเป็นครู เรื่อง การเอาใจใส่ต่อสุขภาพของตนเอง การรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และการรู้จักหา ใจและอารมณ์พ้ออย่างเหมาะสม

1.2.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ เรื่อง การวางตัวได้อย่างเหมาะสมต่อสภาพเหตุการณ์เฉพาะหน้า

1.3 ด้านการ เป็นพลเมืองดี ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นบางเรื่องอยู่ในระดับมากที่สุดดังนี้ คือ เรื่องการพิจารณารับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา

2. คุณสมบัติของครูประจำการวุฒิปริญญาตรีในโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับปานกลางทุก ๆ ด้าน ยกเว้น

2.1 ด้านวิชาการ

2.1.1 เรื่องการมีความพยายามที่จะเพิ่มวิทยฐานะของตนอยู่ในระดับมาก

2.1.2 เรื่องการเป็นผู้ทันสมัยในด้านวิชาการ สนใจและติดตามความเคลื่อนไหวในวงการศึกษา ตลอดจนแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งวิชาการอยู่เสมอ อยู่ในระดับน้อย

2.2 ด้านบุคลิกลักษณะและอุปนิสัยความเป็นครู เรื่องการเอาใจใส่ต่อสุขภาพของตนเองอยู่ในระดับมาก

3. เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคุณสมบัติของครูในโรงเรียนประถมศึกษาต้องการ กับคุณสมบัติของครูประจำการวุฒิปริญญาตรี โดยการทดสอบค่าที (t-test) แล้ว พบว่า มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 ในทุก ๆ ด้าน และทุก ๆ เรื่อง

4. เกี่ยวกับคุณสมบัติของครูประจำการวุฒิปริญญาตรี ที่โรงเรียนประถมศึกษาไม่ต้องการ พบว่าร้อยละ 97.27 ให้ความเห็นเกี่ยวกับความประพฤติ อุปนิสัยและคุณธรรม ร้อยละ 91.26 ให้ความเห็นเกี่ยวกับวิชาการและการสอนร้อยละ 59.02 ให้ความเห็นเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์

และร้อยละ 45.90 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี

จากวรรณคดีและงานวิจัยที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นต่าง ๆ โดยจัด
ลักษณะการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพของครู ซึ่งมี 10 ลักษณะ
ด้านการเตรียมตัวเพื่อการสอนมี 5 ลักษณะ ด้านวิธีสอนมี 11 ลักษณะ ด้านมนุษยสัมพันธ์มี 15
ลักษณะ ซึ่งผลของการวิจัยจะได้เสนอในบทต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย